

INTERVIEW BESTUURSVORZITTER WILLEM JONKER IN HET KADER VAN DE LANCERING VAN DE AI COALITIE 4 NL

Den Haag, 8 januari 2025

Nederland heeft dringend behoefte aan een breed gedragen en daadkrachtige aanpak van een verantwoorde ontwikkeling en toepassing van AI. Daarom bundelen het grootste AI-ecosysteem van Nederland, de Nederlandse AI Coalitie (NL AIC), en het grootste AI-programma van Nederland, AiNed, hun krachten. Vijf vragen hierover aan bestuursvoorzitter Willem Jonker.

1. Hoe staat het met AI in Nederland en waar heeft Nederland behoefte aan?

“Nederland is een welvarend land met een hoge kwaliteit van leven, een sterke economie, een solide rechtstaat, een goed onderwijssysteem, een sterke onderzoekspositie, een open samenleving en een sterke fysieke en digitale infrastructuur. Als het gaat over AI staat Nederland echter op een belangrijk punt. Terwijl de Verenigde Staten, China, maar ook verschillende Europese landen fors investeren in AI, staat Nederland voor de uitdaging zijn concurrentiepositie en innovatiekracht op peil te houden en waar mogelijk te versterken.

Dit geldt in Nederland op diverse terreinen. De toepassing van AI door overheden en bedrijfsleven verloopt te traag, met name in het MKB. Nederland heeft ook moeite (top) talent te behouden en aan te trekken. Dit laatste heeft onder andere te maken met een achterlopende Nederlandse AI infrastructuur en met een Nederlands AI-startup ecosysteem dat te weinig doorgroeiers kent. Daar staat tegenover dat Nederlandse universiteiten en hogescholen momenteel nog een sterke positie hebben en met name universiteiten op het gebied van AI-research internationaal goed meekomen. Echter, ook deze positie staat onder druk, waardoor er te weinig AI-talent op de arbeidsmarkt beschikbaar komt. Daarnaast dient de doorstroom van research resultaten via innovatie naar toepassing aanzienlijk verbeterd te worden.

En dit alles terwijl AI enorme kansen biedt. Kansen die Nederland kan benutten gezien zijn sterke algemene uitgangspositie. Maar dan moet er wel het nodige gebeuren. Kortom er is werk te doen.”

2. Wat is het belang van de krachtenbundeling van de NL AIC en AiNed voor Nederland?

“We kregen regelmatig feedback dat een afzonderlijke AI-coalitie en een afzonderlijk AI-programma leidde tot verwarring, versnippering en inefficiëntie. Daarom gaan we werken met één missie, één strategie en één organisatie. In deze organisatie brengen we de ecosysteem en programma teams samen onder aansturing van één bestuur, dat daartoe versterkt is met Klaas Wagenaar als bestuurder ecosysteem. We bouwen hierbij voort op de behaalde successen van NL AIC sinds de oprichting in 2019 en het AiNed-programma dat in 2021 is gestart. Dit stelt ons in staat om onze impact te vergroten.

De ambities voor de komende jaren hebben we vastgelegd in onze Agenda 2025-2027. Die rust op drie pijlers: het vergroten van ons bereik, het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken en het stimuleren van technologische transformatie met AI. Concreet houdt dit in dat in 2027 meer bedrijven en organisaties actief deelnemen aan onze AI-initiatieven. Het aantal organisaties dat AI toepast, moet substantieel zijn gegroeid. Daarnaast willen we dat Nederland erkend wordt als een leidend land in verantwoorde AI, waarbij ethische richtlijnen breed worden toegepast. Tot slot is er een aantal baanbrekende nieuwe AI-programma's ontwikkeld die de transitie in sectoren zoals landbouw, defensie en energie versnellen en wordt dit ondersteund door een geavanceerde AI-infrastructuur.

De essentie in de krachtenbundeling zit in het verbinden van onze rollen als regisseur en programmabouwer. Dit betekent dat we binnen de werkgebieden waar we actief zijn, naast het mobiliseren van het ecosysteem ook integraal de programma ontwikkeling en uitvoering ter hand nemen. Door deze twee rollen te verbinden, stellen we ons gemobiliseerde ecosysteem in staat concrete activiteiten uit te voeren, zoals het AiNed programma en ministeriële programma's, maar ook nieuwe programma's te ontwikkelen zowel op regionaal, landelijk als Europees niveau. Hiermee kunnen de deelnemers in ons ecosysteem AI-innovaties breder en sneller toepassen."

3. Hoe realiseren jullie de ambities uit de Agenda 2025-2027?

"We doen dat op drie fronten. Ten eerste versterken we onze rol als opinieleader door vanuit een eenduidige visie een nog duidelijker rol te pakken bij de versterking van de Nederlandse AI-positie. Deze visie adresseert de eerdergenoemde knelpunten en omvat concrete oplossingsrichtingen en actie agenda's. Onze rol als regisseur vullen we in door voor de uitvoering van onze actie agenda's de relevante partijen te mobiliseren via sectorgerichte werkgebieden en regionale AI-hubs, waarbij we de focus leggen op het inzetten van AI ten behoeve van sectorspecifieke en regionale transitie. Hiermee breiden we het door NL AIC opgebouwde AI-ecosysteem verder uit.

Verder realiseren we onze ambities door krachtige AI-innovatie en -transitie instrumenten te koppelen aan onze ecosysteembenadering. Ons instrumentarium omvat vier gebieden. Allereerst focussen we ons op waarden, normen en regelgeving via instrumenten zoals de ELSA-labs. In labs als *AI for Sustainable Food Systems* en *Healthy Society and AI* worden ethische en maatschappelijke vraagstukken rondom AI aangepakt. Daarnaast vergroten initiatieven zoals de AI Parade en campagnes richting het MKB, onder andere rondom de nieuwe EU AIC act, de betrokkenheid van publiek en bedrijfsleven bij verantwoord AI-gebruik.

We investeren ook sterk in talentontwikkeling en AI-vaardigheden. Dit doen we via Learning Communities, zoals de pilots *Responsible AI for Public Safety* en *Gezond Stedelijk Leven*, en via AiNed Fellowship Grants. Voorbeelden hiervan zijn het project *DataLibra* van Dr. Madelon Hulsebos, gericht op het toegankelijk maken van inzichten uit grote hoeveelheden gestructureerde data, en *Human-Centric AI Agents with Common Sense* van Dr. Filip Ilievski, dat AI-ontwikkeling baseert op menselijk inzicht en culturele waarden.

Daarnaast stimuleren we innovatie en transitie door initiatieven zoals de recent geselecteerde AiNed InnovatieLabs: het *PROSPER InnovationLab*, het *Maritime AI InnovationLab*, *Large Language Models for Logistic Management*, en het *FlexLab AI InnovatieLab*, die bedrijven en overheden ondersteunen bij het ontwikkelen van AI-innovaties. Tot slot werken we aan een solide AI-infrastructuur, zoals High Performance Computing, om grootschalige AI-toepassingen mogelijk te maken.”

4. Wat maakt jullie uniek?

“Wat ons uniek maakt, is de mobilisatie kracht van ons ecosysteem gecombineerd met de executie kracht van onze programma’s. We brengen sterke partners samen uit cruciale economische en maatschappelijke sectoren voor Nederland. Daarnaast begeleiden we de volledige AI-ontwikkelingscyclus, van fundamenteel onderzoek tot het testen van toepassingen in pilots en het opschalen van bewezen concepten. Daarbij zorgen we ervoor dat elke stap voldoet aan ethische en maatschappelijke normen. Dankzij onze nauwe banden met overheden op regionaal, nationaal en Europees niveau kunnen we effectief schakelen tussen beleid en praktijk. Bovendien zijn we via onze regionale AI-hubs stevig verankerd in de regio’s, wat ons helpt om lokale uitdagingen aan te pakken. En met onze sectorale aanpak via onze werkgroepen versterken we de innovatiekracht van bedrijven en stimuleren we keteninnovaties.

Van essentieel belang is hoe we deze instrumenten inzetten via onze ecosysteembenadering. Met onze regionale AI-hubs en sectorale werkgebieden zorgen we voor maatwerk. We spelen in op de verschillende niveaus van AI-adoptie en passen onze programma’s en ecosysteem activiteiten aan op de specifieke behoeften van sectoren en regio’s, zodat AI breed en effectief kan worden toegepast.”

5. Tot slot: waar hoop jij dat AI in Nederland staat aan het eind van dit decennium?

“Ik hoop dat aan het eind van dit decennium Nederland erin geslaagd is een AI-koploper positie in Europa te bereiken, zowel economisch als maatschappelijk. Bij dat laatste gaat het om het inzetten van AI door overheden en instituties ter verbetering van het welzijn van de bevolking op terreinen als bestaanszekerheid, gezondheid en onderwijs. Daarbij is een in de maatschappij breed geaccepteerde wijze van toepassen van AI gevonden waarbij onze waarden en normen gewaarborgd zijn. In economische zin hoop ik dat de verantwoorde inzet van AI door Nederlandse bedrijven significant is gegroeid en dat we er daarnaast in geslaagd zijn nieuwe Nederlandse AI-bedrijven te creëren met internationale impact. Vanuit die basis hoop ik dat AI in Nederland tegen het eind van dit decennium een waardevolle bijdrage levert aan het aanpakken van grote maatschappelijke transitie. Denk aan duurzame energie, meer preventieve gezondheidszorg en het versterken van onze democratische instituties. Tenslotte hoop ik dat we er dan in geslaagd zijn een uitermate aantrekkelijk AI-ecosysteem in Nederland te creëren waar talent floreert en toe aangetrokken wordt. Want uiteindelijk is ook AI mensenwerk.”